KOCAELİ ANSİKLOPEDİSİ

CİLT 1

2023 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşleri
Dairesi Başkanlığı Yayınları No: 59

@ Copyright 2023 Kocaeli Metropolitan Municipality,
Department of Culture and Social No: 59

Bu kitabın her türlü basım, yayın ve telif hakları
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi
Başkanlığı'na aittir. Başkanlığın yazılı izni olmadan elektronik,
mekanik ya da diğer yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.
Para ile satılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be printed,
reproduced or distributed by any electronic, optical, mechanical
or other means without the written permission of the Kocaeli
Metropolitan Municipality, Department of Culture and Social Affairs.

Tasarım ve Uygulama
Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş.

Baskı
Pelikan Basım Matbaa ve Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Kayaşehir Mah. Ulubatlı Hasan Cad. Blok 2H Kapı No: 19
34494 Başakşehir / İstanbul
Tel: (0212) 613 79 55
Sertifika No: 40619

ISBN: 978-605-72931-7-6
Takım ISBN: 978-605-72931-6-9

KOCAELİ ANSİKLOPEDİSİ

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN
Prof. Dr. Levent ATALI

2023

Sahibi
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Adına
Doç. Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

Genel Koordinatör
Balamir GÜNDOĞDU

Ansiklopedi Yürütme Kurulu
Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Muhammed Bilal ÇELİK
Prof. Dr. İbrahim ŞİRİN
Prof. Dr. Levent ATALI
Volkan ŞENEL
Raşit FİDAN
Hayriye SÖZER
Adil YILDIRIM

Sekreterya
Nesrin DURAN
Şükriye Göksu HÜLAGÜ

Ansiklopedide yer alan maddelerin bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bilim ve Danışma Kurulu
Prof. Dr. Azmi ÖZCAN
Prof. Dr. Feridun M. EMECEN
Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK
Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU
Prof. Dr. İdris BOSTAN
Prof. Dr. İlhan ŞAHİN
Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU
Prof. Dr. Metin TUNCEL
Prof. Dr. Nermin ERSOY
Prof. Dr. Nevnihal ERDOĞAN
Prof. Dr. Numan AKDOĞAN
Doç. Dr. Fikrettin YAVUZ
Doç. Dr. Gülşen ERDAL
Doç. Dr. Mustafa SARI
Doç. Dr. Şennur KAYA
Dr. Metin ŞENTÜRK
Erdoğan ÖZDEMİR
Feyzullah Yavuz ULUGÜN
Müzeyyen ÜNAL
Recep KANKAL

İçindekiler

TAKDİM • XIII
ÖN SÖZ • XV
3D YAZICI VE TASARIM MERKEZİ • 3
15 TEMMUZ DEMOKRASİ ŞEHİTLERİ ANIT PARKI • 4
27 MAYIS • 5
28 HAZİRAN İLKOKULU • 6
ABDULHALİM ARAS • 11
ABDULLAH KÖKTÜRK • 11
ABDULLAH KÖSEOĞLU • 12
ABDULLAH ŞERİF EFENDİ • 12
ABDULLAH ŞEVKET • 14
ABDURRAHMAN GAZİ • 14
ABDÜLAZİZ • 15
ABDÜLHAMİD II • 17
ABDÜLHAMİD II CAMİİ • 19
ABDÜLLATİF B. SADULLAH EL-KOCAVÎ EL-GEKBÛZEVÎ • 20
ABDÜLMECİD • 21
ABDÜSSELAM BEY • 23
ABDÜSSELAM BEY MAHALLESİ (KEMALPAŞA, TEPECİK) • 24
ABRAHAM MURADYAN VE İZMİT'TE MATBAACILIK • 25
ACISU PARKI • 27
ADALAR ÇARŞISI • 27
ADALET GAZETESİ • 28
ADEM ALİ SARIOĞLU • 28
ADEM GÜL • 29
ADİL ATAN • 30
ADLİYE SARAYI • 30
ADNAN DARENDELİLER • 32
ADNAN FİLİZ • 33
ADNAN SOFUOĞLU • 34
AFET VE ACİL DURUM İL MÜDÜRLÜĞÜ • 35
AFFAN YATMAN • 36
AGÂH EFENDİ • 37
AĞAÇAĞIL CAMİİ • 38
AHÎLİK • 40
AHMED HİLMİ EFENDİ • 41
AHMED MİDHAT EFENDİ • 42
AHMED NECATİ EFENDİ • 43
AHMED NEZİH GALİTEKİN • 44
AHMED AĞA NAMAZGÂHI • 45
ANZAVUR AHMET • 46
AHMET ARKAN • 49
AHMET AYHAN • 50
AHMET EDİP PAŞA • 51
AHMET FAİK ABASIYANIK • 52
AHMET FEVZİ BASIM • 54
AHMET FUAT ÇEVİREN • 55
AHMET GÜNEŞ • 56
AHMET HAKKI TURABİ • 57
AHMET HALUK DURSUN • 58
AHMET HAMDİ DEĞER • 59
AHMET HİKMET ÜÇIŞIK • 61
AHMET İHSAN TOKGÖZ • 62
AHMET KAYNAK • 63
AHMET MÜFİD SANER • 63
AHMET MÜMTAZ SAKA • 64
AHMET NECMETTİN AKTEN • 67
AHMET ÖZHAN / AHMET ŞÜKRÜ KADIÖZ • 67
AHMET PENBEGÜLLÜ • 68
AHMET RİFAT ÖZDEŞ • 70
AHMET SAKIZLI • 70
AHMET SIVACI • 72
AHMET SÜHEYL ÜNVER • 73
AHMET SÜREYYA SOFUOĞLU • 74
AHMET ŞÜKRÜ BAYINDIR • 75
AHMET ŞÜKRÜ OĞUZ • 76
AHMET TAŞÇI • 78
AHMET VEFİK PAŞA • 78
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ • 80
AK ALİ EFENDİ EL-İZMÎDÎ • 81
AKÇA CAMİİ • 82
AKÇA KOCA • 83
AKÇA KOCA ANIT MEZARI • 85
AKÇAKOCA / DERE CAMİİ • 87
AKÇAKOCA MAHALLESİ • 88
AKÇAKOCA NESLİNİN EVKAFI (İLYAS BEY, KADI FAZLULLAH, KUTBÜDDİN ÇELEBİ, MUHYÜDDİN ÇELEBİ) • 90
AKÇAMESCİT MAHALLESİ • 92
AKÇARAY • 93
AKÇAT MEMBA SUYU • 95
AKİF TERZİOĞLU • 95
AKMEŞE • 96
AK YEŞİL SPOR KULÜBÜ • 97
ALAATTİN KURT • 98
ALACA MESCİD / GÜMÜŞLÜOĞLU CAMİİ • 98
ALİ AĞA ÇEŞMESİ • 99
ALİ ÇELİKİZ • 100
ALİ DİKMEN • 101
ALİ HAYDAR KONCA • 102
ALİ HAYDAR ÖZTALAY • 102
ALİ İMAMOĞLU • 104
ALİKAHYA SEMTİ • 104
ALİ KEMAL • 106
ALİ KOÇ DEMİRÖREN • 107
ALİ MEZAR SUYU • 108
ALİ NAMIK ŞENER • 109
ALİ PORTUK (ALİ PERTEK) • 110
ALİ RIZA SİRMEN • 111
ALİ SAİT AKBAYTOĞAN • 112
ALİ SEDAT PEK • 112
ALİ SUAT BEY • 113
ALİ SÜREYYA KALEMCİOĞLU • 114
ALİ ZÜHTÜ EFENDİ • 115

ALPASLAN KAYA • 115
ALTIOLUK YAYLASI • 116
AMİR ATEŞ • 117
AMMİANUS MARCELLİNUS • 118
ANADOLU SELÇUKLULARI • 119
ANASTAS EFENDİ (ANASTAS MİHAİLİDİS) • 121
ANIT AĞAÇLARI • 122
ANITPARK • 123
ANTONİN ÇİZELGESİ • 123
APOLLON KÜLTÜ • 125
ARAMAN KÖYÜ (KAYMAS) • 125
ARAMAN PAZARI • 128
ARAPZADE CAMİİ • 130
AR-GE MERKEZLERİ • 130
ARKEOLOJİ VE ETNOGRAFYA MÜZESİ • 131
ARMAĞAN ÇAĞLAYAN • 133
ARMAŞ / MANASTIR (ÇARKHAPAN MERYEM ANA MANASTIRI) / MATBAA • 133
ARMATÖRLER • 136
ARRIANUS • 138
ARSLANBEY • 140
ARSLAN KESİCİ • 142
ASKAM KAMYON İMALAT VE TİC. A. Ş. • 142
ASKERÎ BİRİMLER • 143
ASKERÎ HASTANE • 145
ANADOLU ASLANLARI VE İŞ ADAMLARI DERNEĞİ (KOCAELİ) • 147
ASLAN ÇİMENTO FABRİKASI (DARICA) • 148
ASTAKOS/TERSANESİ/ARKEOLOJİK ALANI (BAŞİSKELE) • 150
ASUMAN TUĞBERK (KIZILGÖR) YOLAÇ • 152
ASYA TUR • 153
ÂŞIKLAR MERDİVENİ ÇEŞMESİ • 154
AŞKIN KAHVECİ • 154
ATA (ATAULLAH) NUTKU • 155
ATATÜRK HEYKELİ • 156
ATATÜRK, REDİF VE ETNOGRAFYA MÜZESİ • 157
ATATÜRK SPOR SALONU • 160
ATIF KAPTAN • 161
ATİLLA ÇETİN • 162
ATİLLA ORAL • 163
AT KOŞULARI • 164
ATLETİZM • 167
AVNİ KALKAVAN • 170
AVNİ ÖZTÜRE • 171
AYANLIK • 172
AYA VASİL KİLİSESİ • 175
AYÇA • 176
AYÇA SEMA OKTAY SEMERCİ • 177
AYDINLAR OCAĞI • 177
AYSEL ÖNDER DEMİRCAN • 178
AYŞE GÜNEŞ AYATA • 178
AYŞEN CENGİZ • 179
AYŞE NEVVARE (LEYLA) SÖNMEZLER • 180
AYTEPE YAYLASI • 181
AZERBAYCAN HAYDAR ALİYEV KÜLTÜR EVİ • 182
AZİM • 183
AZİZ AGATHONIKOS • 184
AZİZE SİBEL GÖNÜL • 185
AZİZE VASILISSA • 186
AZİZ GÜMÜŞ • 187
AZİZ NESİN • 188
AZİZ PANTELEİMON (AYA PANDELEİMON) VE MANASTIRI • 189
AZİZ THEOPHYLAKTOS • 191
BABADAĞI / BABATEPE • 195
BABAKÖY TAŞ OCAĞI • 196
BABALI KÖYÜ • 196
BABALI MAĞARASI • 197
BAĞÇEŞME (ORHANGAZİ) İLKOKULU • 198
BAĞÇEŞME MAHALLESİ (ORHAN MAHALLESİ) • 199
BAĞIMSIZ KOCAELİ • 200
BAĞLAR SOKAK ROMA MEZARI • 201
BAHA KOÇAK • 202
BAHÇECİK • 203
BAHÇECİK AMERİKAN KOLEJİ • 205
BAKİ KOMSUOĞLU • 207
BALÇIKLI ETHEM • 208
BALIKÇILIK • 209
BALKAN KÜLTÜR EVİ • 211
BALKAN TÜRKLERİ KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ (BAL-TÜRK) • 212
BALLIKAYALAR TABİAT PARKI • 213
BANDOLAR • 215
BARIŞ FALAY • 218
BARIŞ • 218
BARIŞ IŞIK GAZETESİ • 219
BARO • 219
BASIN İLAN KURUMU KOCAELİ MÜDÜRLÜĞÜ • 221
BASIN MÜZESİ • 222
BAŞDEĞİRMEN MESİRE ALANI • 223
BAŞİSKELE • 223
BAŞİSKELE BELEDİYESİ • 228
BAŞİSKELE DERELERİ • 229
BAŞİSKELE MEZARLIKLARI VE ŞEHİTLİKLERİ • 230
BAŞİSKELE SAHİLİ • 230
BAŞİSKELE ŞELALELERİ • 231
BATI TRAKYA TÜRKLERİ DAYANIŞMA DERNEĞİ • 232
BAYKUT BADEM • 233
BAYRAMOĞLU YARIMADASI • 233
BEATRICE BRUNINGER • 235
BEDRİ DÖLKELEŞ • 236
BEHÇET KARAN • 236
BEKİRPAŞA • 237
BEKİR SUPHİ AKTAN • 239
BEKİR YURDAGÜL • 239
BELEDİYE İŞ HANI • 240
BELEDİYE MÜZESİ • 241
BELEN CAMİİ • 242
BERKER DALMIŞ • 243
BEŞDİVANLI RIZA BEY • 244
BEŞDİVANLI RIZA BEY KONAĞI • 245
BEŞKAYALAR TABİAT PARKI • 247
BEYLİKDAĞI KENT/MİLLET ORMANI • 248
BEZİR YAĞI • 249
BİRFABTAŞ • 250
BİROL GÜVEN • 250

nin, basım ve matbaa araçlarının bulunduğu, yerelde eski gazetecilerin daktilo ve eşyalarının bulunduğu müzedir.

Atatürk'ün ilk ve tek basın toplantısı olarak bilinen 16 Ocak 1923'teki İzmit Basın Toplantısının yıl dönümünde gerçekleştirilen açılış sonrasında ziyaretçilere açılan müze faaliyetine Kapanca Sk. 16-34, Akçakoca, 41200 İzmit/Kocaeli adresinde devam etmektedir. Kocaeli Gazeteciler Cemiyeti'nin bir projesi olarak hayata geçirilen müze, pandemi sürecinde faaliyetlerine ara vermekle beraber sürdürüleceği bilgisine ulaşılmıştır. Kendisine ait bir internet sitesi ya da ulaşım telefonu bulunmayan müze ziyaretçilerine 10:00-17:00 arası hizmet vermektedir.

Akın DEVECİ

BAŞDEĞİRMEN MESİRE ALANI

Turistik Destinasyon

225 yıllık tarihi bir çınar ağacının simgelediği ünlü mesire yeri, 1912 yılı Balkan Mübadelesinde Rumeli'den buraya göç eden Baş ailesince satın alınmış, zengin su yataklarının yolu üzerinde olan bu vadiye iki adet su değirmeni inşa edilmiştir. Karamürsel ilçesi Karapınar köyündeki Başdeğirmen Akçat ve Karapınar derelerinin kesiştiği yerde bulunur. İlçe merkezine 8 km. uzaklıktadır. Toplam 180 bin metrekarelik bir alana yayılan mesire alanı yeşillikler içinde anıtsal çınarların çevrelediği dereler boyunca devam eder. Bu alanın sırtlarında doğa manzaralı trekking parkurları bulunur. Çevre illere yakınlığı sebebiyle günübirlik gezilerin yoğun olduğu bölgelerdendir. Başdeğirmen Mesire alanında büyük bir alabalık tesisi bulunmaktadır. Ayrıca, yörede, konaklanabilinecek dağ evleri türü yerler de vardır.

KAYNAKÇA

"Başdeğirmen Mesire Alanı", *Kocaeli 2001*, (Ed. Atilla Aksel), Kocaeli 2001, s. 18; "Başdeğirmen Mesire Alanı", Türkiye Kültür Portalı, Güncellenme Tarihi 7 Nisan 2021, https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kocaeli/gezilecekyer/basdegirmen-mesire-alani; "Başdeğirmen", T.C Karamürsel Belediyesi, Erişim Tarihi:15.07.2021, https://www.karamursel.bel.tr/karamursel/turizm

Soner KULAK

BAŞİSKELE

Coğrafya

İzmit körfezinin güneydoğu kıyılarından Samanlı dağlarının zirvelerine kadar uzanan saha üzerinde, Kocaeli merkez ilçesine (İzmit) bağlı eski Bahçecik bucağı ile İzmit merkez bucağının bir kısım arazileri üzerinde 2008 yılında kurulmuş Kocaeli ilçesidir.

Bugün Başiskele ilçesinin yer aldığı saha, 1950'lere kadar sadece köy yerleşmelerinin bulunduğu tamamen kırsal bir yöre idi. Sahada ilk belediye teşkilatı Bahçecik bucak merkezinde 1956 yılında kurulmuştur. Ardından 1964'te Yuvacık köyü belediyeye kavuşmuş, daha sonra 1985'te Döngel köyünde belediye kurulmuştur. Bu belediyenin adı 2000 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla "Karşıyaka" olarak değiştirilmiştir. Yine aynı ilçe ve bucağa bağlı Yeniköy 1986'da belediyeye kavuşmuştur. Ayrıca merkez bucağa bağlı Kullar köyünde de 1967'de belediye kurulmuştur. Bu belediyelerin, 6 Mart 2008 tarihinde kabul edilen 5747 no.lu kanun ile birleştirilmesiyle Başiskele ilçesi oluşturulmuştur. Bu kanuna göre, Kocaeli merkez ilçesine bağlı Bahçecik, Yeniköy, Yuvacık ve Kullar belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Karşıyaka Belediyesine katılmıştır. Karşıyaka Belediyesi ile Kullar Belediyesi'ne bağlı Ovacık, Vezirçiftliği, Kardenizliler ve Mahmutpaşa Mahallelerinin Yahya-

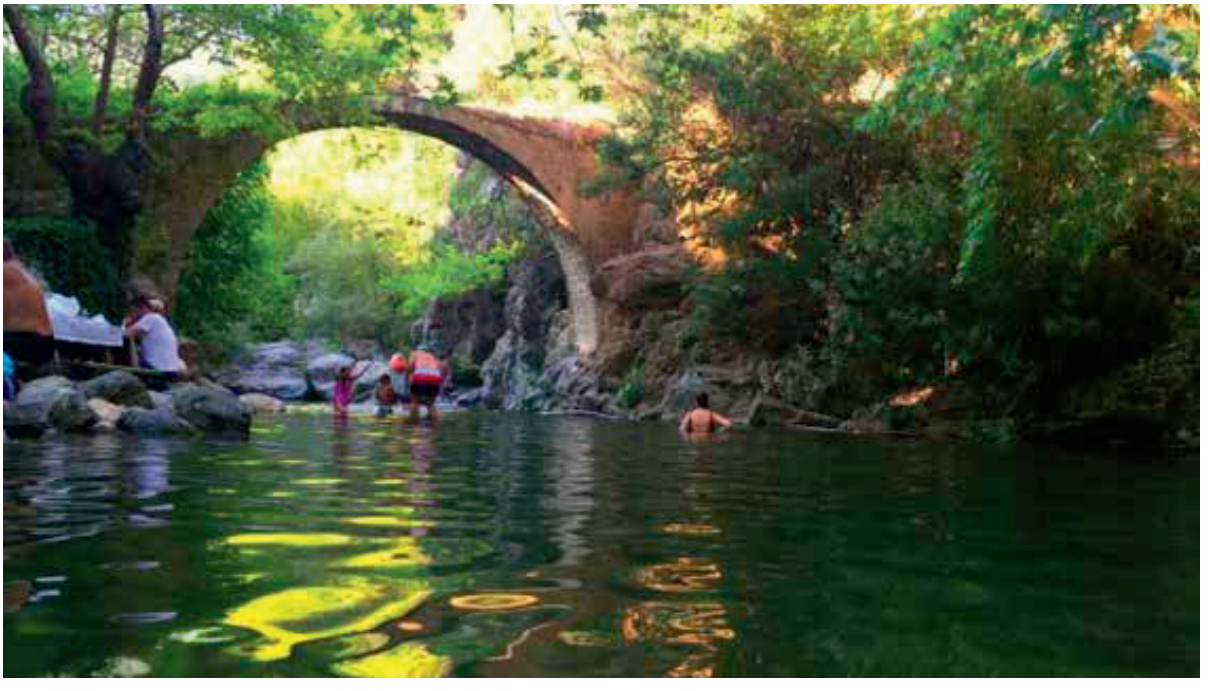

Başdeğirmen Mesire Alanı

Başiskele İlçesi

kaptan Kavşağı'ndan başlayarak Başiskele Kavşağı'na kadar D-130 Devlet Karayolu'nun doğusunda kalan kısımları merkez olmak ve merkez bucağına bağlı Doğantepe ile Bahçecik bucağına bağlı Servetiye Karşı, Servetiye Cami, Kazandere, Aksığın, Tepecik, Serindere ve Camidüzü köyleri bağlanmak ve Karşıyaka Belediyesi'nin adı Başiskele olarak değiştirilmek suretiyle Başiskele ilçesi kurulmuştur. 12 Kasım 2012 tarihinde kabul edilen 6360 no.lu kanun ile de köyler mahalle haline getirilmiştir.

İlçede nüfus ve yerleşmelerin gelişimi, Kırım (1860) ve Rumeli'den (1878) gelen göçmenlerin yerleştirilmesiyle başlamıştır. Kurtuluş savaşından sonra Ermeni ve Rumların bölgeyi terk etmesiyle boşalan alanlara Balkanlardan gelen göçmenler ile Doğu Karadeniz'den gelenler yerleşmişlerdir. İlçenin nüfus deseni böylece çeşitlenmiştir. Beş belediyenin birleştirilmesiyle oluşmuş Başiskele ilçesinin belirgin bir merkezi yoktur. İdari binalar doğu sahillerinden 1 km içeride yer alır. Buranın denizden yüksekliği 13 m, İl merkezine uzaklığı ise 8 km'dir. Bugün 37 mahalleden oluşan Başiskele ilçesi 209 km2 yüzölçümüne sahiptir. Kocaeli ilinin % 6,3'ünü kaplamaktadır. 2020 yılı sonu itibariyle toplam nüfusu 108.185 kişi, nüfus yoğunluğu 518 kişi/km2dir. İlçede birleştirilen belediyelerin toplam nüfusu 106.497'dir. Kırsal mahallelerde yaşayan nüfus ise sadece 1.688 kişidir. Hızlı bir gelişim süreci içerisinde olan Başiskele ilçesinin, 2008'de 3 bin beş yüzü kırsalda 61 bin beş yüzü de belediye sınırları içinde toplam 65 bin kadar nüfusu var iken, 2020'de nüfusu 110 bine dayanmıştır. Yani ortalama her yıl % 5,8 oranında nüfusu artmaktadır. Ancak bu süre içinde kırsal nüfusunun yaklaşık yarısını kaybetmiştir.

İlçe arazisi Samanlı dağlarının orta kesimini oluşturan Naldöken dağının (1125 m) kuzey eteklerindeki yüksek ve engebeli alanlardan oluşur. Marmara üzerinden geçerken nemlenen hava kütlelerinin ilk çarptığı bu yamaçlar bol yağış aldığından (983 mm) ormanlarla kaplıdır. İlçe arazilerinin % 59'u ormanlıktır. Ormanlar, kayın başta olmak üzere gürgen, kestane, meşe, ıhlamur, dişbudak, çınar, akçaağaç, söğüt, kavak ve kızılağaç gibi yayvan yapraklı ağaçlar yanında karaçam, kızılçam, sarıçam, sahil çamı, köknar ve servi gibi iğne yapraklı ağaçlardan oluşmaktadır. İğne yapraklı ağaçlar daha çok yüksek kesimlerde yer almaktadır. Sahile yaklaştıkça eğimin azaldığı alanlarda ve kıyı kesiminde tarım alanları genişlemekte ve yerleşmeler sıklaşmaktadır. İlçe arazilerinin % 28'i tarım arazisi, % 12'si yerleşim alanları, % 1'den azı da çayır ve meralardan oluşmaktadır. 30 bin dekar kadar alan kaplayan tarım alanlarının % 83'ü tarlalardan oluşmaktadır. Fakat bu tarlaların 1/4'i nadasa bırakılmaktadır. Ekilen tarlaların yaklaşık yarısı hububat, diğer yarısı da yem bitkilerine ayrılmaktadır. Tahıllardan en çok buğday ve mısır, yem bitkilerinden de fiğ, silajlık ve hasıl mısır ekilmektedir. Tarım alanlarının % 10'u meyve bahçeleridir. Meyveliklerin % 22'si fındık, % 13'ü ceviz, % 13'ü elma, % 12'si kiraz ve % 9'u zeytin bahçeleridir. Geri kalan alanlarda da başta erik, kestane, vişne, incir ve kivi olmak üzere pek çok meyve üretilmektedir. Çok çeşitli sebzeler yetiştirilen bahçelerin toplam tarım

alanları içindeki oranı da % 7'dir. Ekim alanlarının genişlik sırasına göre domates, karpuz, ıspanak, fasulye, patlıcan, sivri biber ve taze soğan en çok yetiştirilen sebzelerdir. Çok az (65 dekar) alanda da süs bitkileri yetiştirilmektedir. Başiskele ilçesinde 2 bin 800 baş sığır, 450 baş koyun ve 120 baş keçi beslenmektedir.

Önemli sanayi kuruluşları ve fabrikaların bulunduğu ilçede, ekonomik getirisi en büyük olan sektör sanayidir. İlçede kurulan ilk sanayi tesisi, 1843 yılında Kullar'da işletmeye açılmış olan Çuha Fabrikası'dır. Daha sonra 1950'de Şükrü Türedi Tank İmalatı Fabrikası, 1961'de kurulan Goodyear Lastikleri ve 1970 yılında faaliyetlerine başlayan Kartonsan Kâğıt Fabrikası günümüzde de aktif olan kuruluşlardır. Kocaeli Serbest Bölgesi (KOSBAŞ), Gölcük sınırındaki Yeniköy Mahallesi'nde bulunmaktadır. Burada Fordsan ve KOÜ Teknopark yer almaktadır. Ayrıca Hayat Kimya Sanayi (Bingo), Novaplast Plastik Sanayi, Autoport Liman İşletmeleri ve daha birçok uluslararası pazarlarda tanınan dev şirketlerden oluşmaktadır. İlçe halkı çoğunlukla bu sanayi kuruluşlarında ve fabrikalarda işçi olarak çalışmaktadır.

Hem kara ve demir yolu hem de deniz yolu bulunan Başiskele ilçesi ulaşım ağı bakımından oldukça avantajlı bir konumda yer almaktadır. İlçenin kuzeyinden geçen D-100 (Ankara-İstanbul E-5 Karayolu) ile D-130 Karayolları (Gölcük-Yalova Karayolu) Başiskele'de birleşmektedir. Anadolu, İstanbul ve Avrupa demiryolu güzergâhı Başiskele'nin kuzeyinden geçmektedir. Deniz kıyısı ve geniş ormanlık alanları ile önemli bir turizm potansiyeline sahip olan Başiskele ilçesinde, Yuvacık Barajı çevresi, Beşkayalar Tabiat Parkı ve yaylaları doğal güzellikleri ve manzarası ile ilgi çekmektedir. Wellborn Luxury, Tryp by Wyndham ve The Ness Termal Hotel gibi 5 yıldızlı otellerin yer aldığı İlçede, Gölcük Yazlık ılıcaları yakınındaki Yeniköy'de yakın zamanda bulunan termal kaynakları değerlendirmek için projeler hazırlanmaktadır.

KAYNAKÇA

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. *Kocaeli Turizm Rehberi.* Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları, Kocaeli 2010; *Kocaeli İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü 2020 Faaliyet Raporu*; *Kocaeli İli Arazi Varlığı*, T.C. Başbakanlık, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İl Rapor No: 16, Ankara. 1995; Kocaeli Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü. *Kocaeli İl Çevre Durum Raporu.* Kocaeli Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Kocaeli 2009; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, (2020). *Kocaeli İli Maden ve Enerji Kaynakları.* Ağustos 12, 2021 tarihinde MTA internet Sitesinden alınmıştır: https://www.mta.gov.tr; *Resmî Gazete*, Sayı 26824, Tarih 22 Mart 2008: 6 Mart 2008 Tarihinde kabul edilen 5747 No.lu *"Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"*; *Resmî Gazete*, Sayı 28489, Tarih 6 Aralık 2012: 12 Kasım 2012 Tarihinde kabul edilen 6360 No.lu *"On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"*; Sinan Deniz, *Başiskele İlçe Merkezinin Coğrafyası*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020; Turgut Bilgin, *Samanlı Dağları*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını No: 1294, İstanbul 1967; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) Yayınları. Ankara (ilgili yıllara ait nüfus istatistikleri) https://www.tuik.gov.tr/; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Merkezi Dağıtım Sistemi (MEDAS), Bitkisel Üretim İstatistikleri veri tabanları, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr

Ali YİĞİT

Başiskele ilçesinin adını aldığı tarihi iskeleyi gösteren harita

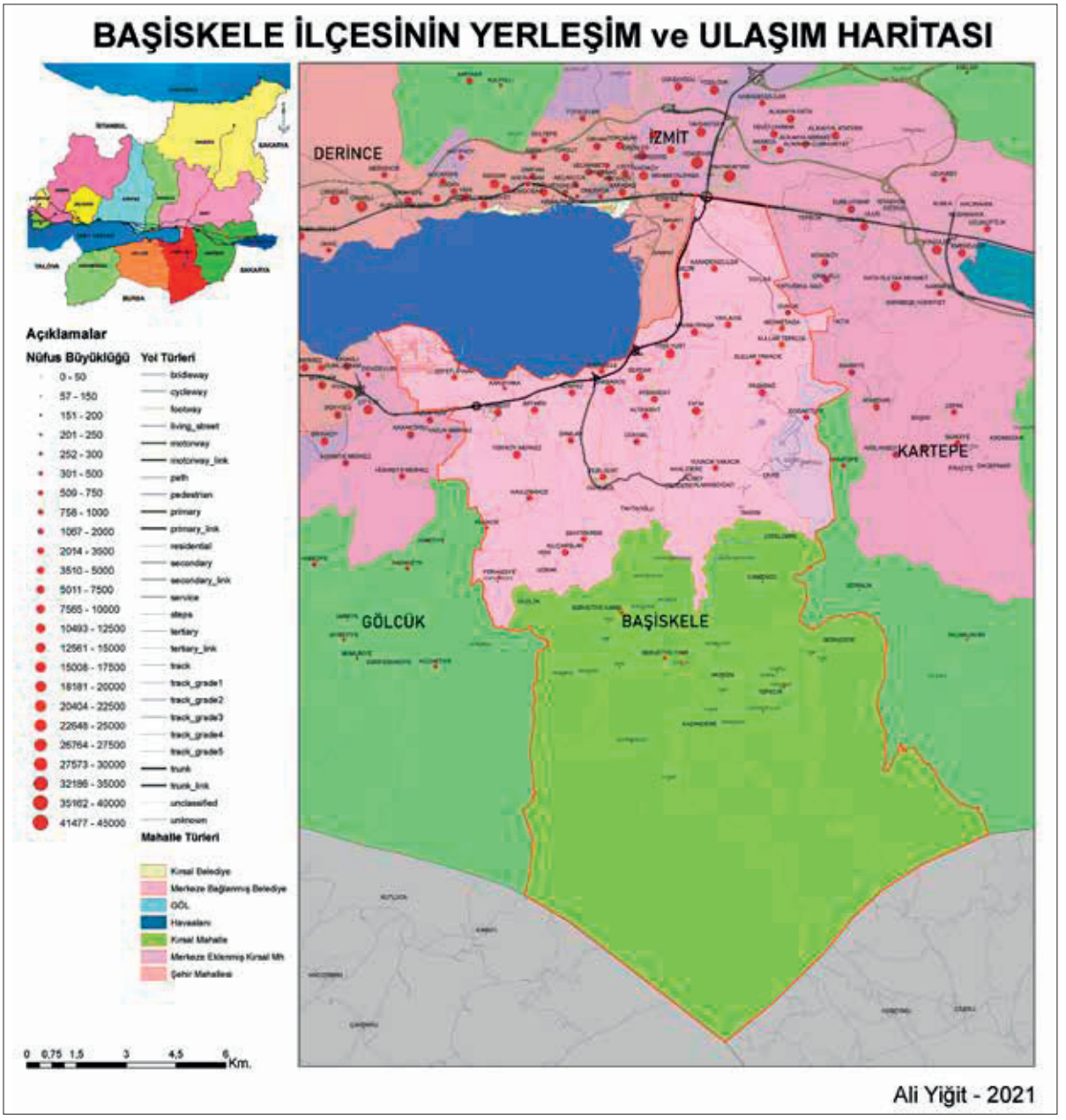

Tarih

Başiskele ilçesi, Kocaeli ili sınırları içerisinde bulunan bir yerleşim birimidir. Başiskele'nin doğusunda Kartepe ilçesi, batısında Gölcük ilçesi, kuzeyinde İzmit ilçesi ve İzmit Körfezi, güneyinde ise Bursa ve Sakarya ili bulunmaktadır. Antik döneme kadar uzanan tarihi bir geçmişe sahip olan Başiskele, Kocaeli ilinin yerleşim tarihi en eski ilçelerinden birisidir. Başiskele, coğrafi konumu dolayısıyla tarihsel süreç içerisinde her dönem birçok medeniyetin ilgi duyduğu bir yer olmuştur. Başiskele ilçesi adını, İzmit Körfezi'nin sonunda (doğudaki başlangıç noktasında) bulunan ve ilk iskele "Baş-iskele" olarak adlandırılan iskeleden almıştır. Körfez'de birçok liman ve iskele bulunmakta olup, Baş-iskele olarak adlandırılan ve ilçeye adını veren bu iskelenin, Antik dönemden beri kullanıldığı, Osmanlı dönemindeki önemli iskelelerden birisi olduğu bilinmektedir. İlçeye adını veren eski iskelenin bulunduğu alanda, günümüzde de askeri iskelelerin olduğu ve kullanıldığı görülmektedir.

İlkçağ'a kadar uzanan köklü bir tarihi olan Başiskele'nin, yerleşim tarihi açısından ilk dönemi Astakos kentinin kurulmasıdır. MÖ 712 yılında bölgeye göç eden Megaralıların kurmuş olduğu kentin adını, o dönemde İzmit Körfezi'nde çokça ve büyükçe olan ıstakozlardan aldığı rivayet edilmektedir. Coğrafi konumunun kendisine sunduğu avantajlar sayesinde kısa sürede zenginleşen Astakos kenti, MÖ 4. yüzyılda Bithynia Krallığı tarafından ve MÖ 3. yüzyılda da Trakya Kralı Lysmachos tarafından kuşatılmış, bu kuşatmalar sırasında kent yakılıp yıkılmıştır. MÖ 264 yılında Bithynia Kralı I. Nikomedes, Astakos kentinin karşısında günümüzde İzmit şehir merkezinin bulunduğu bölgede, Nikomedia şehrini kurmuştur.

Roma dönemi hakkında detaylı araştırmaların daha yapılmadığı Başiskele'de, önemli bir geçiş nok-

YAZAR KURUM VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Abdullah Kahraman	Kocaeli Üniversitesi	abdullah.kahraman@kocaeli.edu.tr
Abdullah Lüleci	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	luleciabdullah@gmail.com
Adem Arı	Sakarya Üniversitesi	aari@sakarya.edu.tr
Adnan Sofuoğlu	Hacettepe Üniversitesi	adnans@hacettepe.edu.tr
Ahmet Ekşi	Kocaeli Üniversitesi	ahmet.eksi@kocaeli.edu.tr
Ahmet Kamil Uysal	Araştırmacı/Yazar	kamiluysal41@hotmail.com
Ahmet Yavuzyılmaz	Necmettin Erbakan Üniversitesi	ahmet_yavuzyilmaz@hotmail.com
Ahmet Yüksel	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	ahmetarih@hotmail.com
Akın Deveci	Kocaeli Üniversitesi	akin.deveci@kocaeli.edu.tr
Ali İhsan Engür	Kocaeli Üniversitesi	ali.engur@kocaeli.edu.tr
Ali Kaya	Kocaeli Üniversitesi	ali.kaya@kocaeli.edu.tr
Ali Yeşildal	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	aliyesildal@gmail.com
Ali Yiğit	Bursa Uludağ Üniversitesi	aliyigit@uludag.edu.tr
Alim Alper Cesur	Kocaeli Üniversitesi	alper.cesur@kocaeli.edu.tr
Alparslan Arslan	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	arslan_6141@hotmail.com
Alper Başer	Afyon Kocatepe Üniversitesi	baseralperhidayet@gmail.com
Arzu Serpil Arslan	Kocaeli Üniversitesi	aarslan@kocaeli.edu.tr
Aslıhan Akpınar	Kocaeli Üniversitesi	aslihan.akpinar@kocaeli.edu.tr
Aybike Özel	Kocaeli Üniversitesi	aybike.pelenk@kocaeli.edu.tr
Ayhan Orhan	Kocaeli Üniversitesi	aorhan@kocaeli.edu.tr
Ayhan Yüksel	Araştırmacı/Yazar	sunkur28@gmail.com
Aysel Çetinkaya	Kocaeli Üniversitesi	aysel.cetinkaya@kocaeli.edu.tr
Ayşegül Komsuoğlu Çıtıpıtıoğlu	İstanbul Üniversitesi	sezer.komsuoglu@yok.gov.tr
Ayşegül Yılmaz	Kocaeli Üniversitesi	aysegul0841@gmail.com
Bahadır Bozdağ	Bozdağ Mimarlık Dekorasyon Ltd.Şti.	bahadirbozdag@gmail.com
Barış Ateş	Milli Hakimiyet Medya	millihakimiyet41@gmail.com
Behçet Kemal Yeşilbursa	Bursa Uludağ Üniversitesi	behcetyesilbursa@yahoo.com
Bilal Tunç	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	btunc@agri.edu.tr
Bilsen Bilgili	Kocaeli Üniversitesi	bilsen.bilgili@kocaeli.edu.tr
Biray Çakmak	Uşak Üniversitesi	biray.cakmak@usak.edu.tr
Bora Yenihan	Kocaeli Üniversitesi	bora.yenihan@kocaeli.edu.tr
Burak Aslanmirza	Kocaeli Üniversitesi	burakaslanmirza@gmail.com
Burak Demir	Sanat Tarihçisi	burakdemir2014@gmail.com
Burcu Kurt	İstanbul Teknik Üniversitesi	burcukurt@itu.edu.tr
Burhan Sayılır	Anadolu Üniversitesi	burhansayilir@anadolu.edu.tr
Bülent Cırık	Dumlupınar Üniversitesi	bulent.cirik@dpu.edu.tr
Bülent Coşkun	Emekli Öğretim Üyesi	bulentcoskun@gmail.com
Büşra Savaş	Kocaeli Üniversitesi	busrasavas0a0@gmail.com
Cemil Öztürk	Marmara Üniversitesi	cemilozturk2012@gmail.com
Cengiz Akgün	Kocaeli Kent Gazetesi	cengzakgun@gmail.com
Cengiz Keskin	Kırklareli Üniversitesi	cengizkeskin@sakarya.edu.tr
Ceyhun Konak	Kocaeli Üniversitesi	ceykonak@gmail.com
Çiğdem Külçür	Kocaeli Üniversitesi	cigdemkulcur@gmail.com
Deniz Demirarslan	Kocaeli Üniversitesi	denizd@koceli.edu.tr
Deniz Özay	Kocaeli Üniversitesi	ozaydenizozay@gmail.com
Dilara Bahçalı	Kocaeli Üniversitesi	dilarabahcali@gmail.com